

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

dla zadania:

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ” dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8

Wrocław, luty 2010r.

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ” dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8

I. Przedmiot zamówienia

Wykonanie materiałów do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanego przedsięwzięcia – Autostradowa Obwodnica Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 Kumaki Dobrej.

Materiałami do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 są:

- a. raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej,
- b. poświadczona przez właściwy organ kopia mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obejmującej obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie w trzech egzemplarzach,
- c. wypis z ewidencji gruntów obejmujący przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie oraz obejmujący obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie.

II. Określenia Podstawowe

Użyte w Opisie przedmiotu zamówienia wymienione poniżej określenia należy rozumieć w każdym przypadku następująco:

1. **Analiza porealizacyjna** – opracowanie mające na celu porównanie rzeczywistych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko z ustaleniami i wnioskami zawartymi w raportach o oddziaływaniu na środowisko oraz w decyzjach zezwalających na realizację przedsięwzięcia. Wynik analizy porealizacyjnej stanowi podstawę do:
 - podjęcia ewentualnych dodatkowych działań ochronnych,
 - wyznaczenia zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania.
2. **Działania ograniczające** - zespół działań mających na celu minimalizację negatywnych oddziaływań związanych z realizacją planowanego przedsięwzięcia.
3. **Działania zapobiegawcze** - zespół działań mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją i funkcjonowaniem planowanego przedsięwzięcia.
4. **Karta informacyjna przedsięwzięcia** – materiały załączane do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wraz z zapytaniem o określenie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko.
5. **Monitoring oddziaływań** - zbiór analiz i pomiarów, w fazie budowy oraz eksploatacji przedsięwzięcia, określonych w raporcie o oddziaływaniu na środowisko oraz w decyzji o zezwoleniu na realizacji inwestycji drogowej (ZRID), prowadzonych przez realizującego przedsięwzięcie.
6. **Ocena oddziaływania na środowisko** - procedura szacowania przewidywanego oddziaływania planowanej działalności tj. przedsięwzięcia na środowisko.
7. **Oddziaływanie na środowisko** – każda zmiana w środowisku spowodowana proponowaną działalnością. Zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy Prawo ochrony środowiska [1] rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.
8. **Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko** – zgodnie z art. 62 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [8] winno określać, analizować i oceniać:
bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
 - środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
 - dobra materialne,
 - zabytki,
 - wzajemne oddziaływanie między powyższymi czynnikami,
 - dostępność do złóż kopalin, możliwość oraz sposoby zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, wymagany zakres monitoringu.
9. **Raport o oddziaływaniu na środowisko** - dokumentacja przedstawiająca rezultaty prac nad oceną oddziaływania na środowisko przedkładana jako załącznik do wniosku o wydanie decyzji wymagającej przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

10. **NATURA 2000** – Europejska Sieć Ekologiczna obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej, w skład której wchodzi:
 - obszary specjalnej ochrony ptaków – OSO,
 - specjalne obszary ochrony siedlisk – SOO.
11. **Obszar Natura 2000** – rozumie się przez to obszar Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 wyznaczony zgodnie z Dyrektywą 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r.[12], w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody [10].
12. **Ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000** – rozumie się przez to ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko ograniczoną do badania oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.
13. **Znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000** – rozumie się przez to oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym szczególności działania mogące:
 - a) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - b) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - c) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
14. **Zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko** - to stopień szczegółowości informacji poszczególnych części raportu o oddziaływaniu na środowisko odpowiadający charakterowi przedsięwzięcia, rodzajom postępowania oraz dokładności posiadanych danych (zakres zgodnie z art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [8])
15. **Inwentaryzacja przyrodnicza** – obserwacje i badania terenowe środowiska przyrodniczego w okresie wegetacyjnym i lęgowym. Czas na prowadzenie obserwacji terenowych musi obejmować okres co najmniej od początku marca do końca sierpnia.
16. **Inwentaryzacja przyrodnicza poza obszarami Natura 2000** – wykazanie występowania lub braku występowania stanowisk chronionych gatunków lub siedlisk, w tym gatunków i siedlisk wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94 poz. 795) [11].
17. **Inwentaryzacja przyrodnicza w obszarze Natura 2000** – zinwentaryzowanie przedmiotów ochrony tych obszarów oraz przedstawienie danych ilościowych o występujących gatunkach i siedliskach, jak również jakościowych o stanie zachowania tych gatunków i siedlisk oraz ich reprezentatywność;
18. **Oddziaływanie na obszar Natura 2000** – rozumie się przez to podejmowanie działania mogącego osobno, lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;

III. Cel zamówienia

Celem zamówienia jest złożenie wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej dla będącego w trakcie budowy przedsięwzięcia – Autostradowa Obwodnica Wrocławia A-8, o której mowa w art. 72 ust. 7 ustawy 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Obszar Natura 2000 PLH 020078 Kumaki Dobrej został zaproponowany do objęcia ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 przez Wojewódzki Zespół Specjalistyczny i następnie zgłoszony przez Ministra Środowiska do Komisji Europejskiej w dniu 29 października 2009r. Dlatego należy uznać, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (o której mowa w art. 72 ust. 7 cytowanej ustawy) dla przedsięwzięcia znajdującego się w trakcie realizacji będzie wskazywała zagrożenia z tym związane i nakładała w razie potrzeby

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ”

takie obowiązki w zakresie ochrony środowiska, które nie będą pozostawały w sprzeczności z już określonymi warunkami realizacji przedsięwzięcia, a będą jedynie doprecyzowały je w odniesieniu do wpływu na obszar Natura 2000, którego nie uwzględniono w pierwotnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach [K. Gruszecki, Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Komentarz, str. 204].

IV. Terminy realizacji zamówienia

Wykonanie materiałów do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanego przedsięwzięcia – Autostradowa Obwodnica Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 Kumaki Dobrej, o których mowa w pkt I Opisie przedmiotu zamówienia, w terminie do dnia **20 września 2010r.**

V. Materiały wyjściowe

1. Raport o oddziaływaniu na środowisko projektowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A8 (AOW), AKSZAK CONSULTING Mirosław Okińczyc, Wrocław, kwiecień 2006r.,
2. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach Wojewody Dolnośląskiego dla planowanego przedsięwzięcia polegającego na budowie Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8, sygn. SR.III/6613-5/34/AK/06 z dnia 25 września 2006r.
3. Raport o oddziaływaniu na środowisko drogi ekspresowej S-8 Wrocław – Psie Pole – Syców na odcinku Wrocław – Oleśnica wraz z budową łącznika do drogi wojewódzkiej nr 340 na odcinku Dąbrowa – Nowosiedlice, w ramach ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, AKSZAK CONSULTING Mirosław Okińczyc, Wrocław, styczeń 2010r.

Po telefonicznym uzgodnieniu terminów, powyższe materiały zostaną udostępnione w siedzibie Zamawiającego (tel. 071/33 47 353).

VI. Wykonanie przedmiotu zamówienia

Poniżej przedstawione są wymagania, które należy uwzględnić przy wykonywaniu materiałów będących przedmiotem zamówienia.

VI.1 Raport o oddziaływaniu na środowisko do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000

Generalnie raport powinien spełniać wymagania określone w art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Rozdział 4.1.3.3. „Stadiów i składu dokumentacji projektowej dla dróg i mostów w fazie przygotowania zadań” podaje wymagania nt. zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko.

W raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 należy wziąć pod uwagę skumulowane oddziaływanie przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami (istniejącymi – m.in. droga krajowa nr 8 i planowanymi – m.in. droga ekspresowa S-8 Wrocław Psie Pole – Syców).

Zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 powinien być ograniczony do określenia oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Wykonawca uwzględni następujące wymagania dotyczące szaty graficznej i wydawniczej:

- części opisowe wykonane były za pomocą komputerowego edytora tekstów kompatybilnego z MS Word,
 - obliczenia były wykonane za pomocą arkusza kalkulacyjnego kompatybilnego z MS Excel, komplet dokumentów w formacie .pdf, .jpg oraz załączniki graficzne w formie edytowalnej.
- Załączniki graficzne wymagane do opracowania:
- mapa orientacyjna lokalizacji przedsięwzięcia na tle obszaru Natura 2000
 - inwentaryzacja przyrodnicza powinna być przedstawiona na ortofotomapach w czytelnej skali - zalecana skala 1:5000.
 - mapa/mapy zidentyfikowanych zagrożeń środowiska i zasięgów uciążliwości oraz zastosowanych i proponowanych środków minimalizujących oddziaływanie inwestycji (urządzeń ochrony środowiska) w skali odpowiedniej do prezentowanych zagadnień.

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ”

Wykonawca załączy dokumentację fotograficzną z prowadzonych inwentaryzacji przyrodniczych.

Opracowanie musi być aktualne na dzień złożenia wniosku o wydanie decyzji.

VI.2 Ocena oddziaływania na obszary sieci NATURA 2000

Ocena oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na obszary NATURA 2000 jest integralną częścią raportu o oddziaływaniu na środowisko, jednak metodyka wykonywania tej oceny musi być inna niż w przypadku innych obszarów chronionych. Wynika to po części ze specyfiki ochrony obszarów NATURA 2000, w których ochronie podlega nie tyle obszar, co znajdujące się w nim chronione gatunki lub siedliska, dla których ochrony obszar NATURA 2000 został wyznaczony. W praktyce oznacza to, że przejście przez obszar NATURA 2000 jest możliwe, o ile z przeprowadzonych analiz wyniknie, że przedsięwzięcie nie zagraża chronionym siedliskom lub gatunkom stanowiącym przedmiot ochrony obszaru.

Podejście do wykonywania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar NATURA 2000 musi być wyjątkowe, gdyż w większości przypadków (szczególnie wtedy, gdy obszar NATURA 2000 nie pokrywa się z innym obszarem objętym ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody) dane na temat obszaru są bardzo znikome i dla celów projektowych, niewystarczające. Dlatego też koniecznym jest przeprowadzenie przez wykonawców raportu o oddziaływaniu na środowisko bardzo szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru NATURA 2000 oraz precyzyjnego zidentyfikowania miejsc występowania chronionych gatunków i siedlisk.

Oceną powinny być objęte zarówno te obszary, z którymi dana inwestycja koliduje, jak również te położone w bezpośrednim sąsiedztwie danej inwestycji, o ile możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań inwestycji na dany obszar. Ocena oddziaływania na obszar NATURA 2000 jest oceną oddziaływania na gatunki i siedliska chronione, dla których obszar został utworzony.

VI.3 Metodyka wykonywania oceny na obszary sieci Natura2000

Ocena oddziaływania na obszar NATURA 2000 nie jest oceną oddziaływania na cały ten obszar, ale na gatunki i siedliska chronione oraz integralność i spójność obszaru. Ocena ta musi być dokonana kompleksowo i za podstawę powinna przyjmować dane imisyjne, nie emisyjne. W przypadku oddziaływania na klimat akustyczny i jakość powietrza atmosferycznego używane są zawsze wskaźniki imisyjne i w tym zakresie podejście do oceny nie będzie się różnić. Zupełnie inaczej sytuacja wygląda w odniesieniu do oceny oddziaływania na środowisko wodne – standardy określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego dotyczą tylko dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do środowiska. W przypadku oceny oddziaływania na obszary NATURA 2000 takie podejście nie jest wystarczające, bowiem w celu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na siedliska i gatunki (obszary NATURA 2000 są często związane siedliskami wodno-błotnymi) konieczne jest określenie oddziaływania zanieczyszczeń spływających z drogi na jakość wody w odbiornikach oraz na stosunki wodne na pobliskim terenie. W celu właściwej oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na jakość środowiska wodnego należy odnosić się przede wszystkim do standardów imisyjnych – określonych w przywołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, jednak nie w odniesieniu do ścieków z dróg. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę nie tylko zanieczyszczenia normowane dla ścieków z dróg, a więc zawiesinę ogólną i substancje ropopochodne, ale również wszystkie inne zanieczyszczenia, które mogą pochodzić z nawierzchni drogi (w tym również pochodzące z poważnych awarii związanych z wypadkami drogowymi), a mogą negatywnie wpłynąć na stan wody w odbiornikach.

Ocena oddziaływania na obszary Natura 2000 powinna być przeprowadzona etapowo:

1. etap pierwszy – rozpoznanie – przedmiotem analizy są prawdopodobne oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 (pojedynczo lub w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami lub planami), dokonywana jest również analiza czy przewidywane oddziaływania nie będą znaczące;

2. etap drugi – ocena właściwa – wpływ przedsięwzięcia (pojedynczo lub w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami lub planami) na integralność obszaru Natura 2000 jest na tym etapie rozważany w odniesieniu do struktury obszaru, jego funkcji i celów ochrony; jeśli wystąpią negatywne oddziaływania dodatkowo ocenia się potencjalne środki łagodzące;
3. etap trzeci – ocena rozwiązań alternatywnych – badanie alternatywnych metod realizacji przedsięwzięcia, które pozwalają na uniknięcie negatywnych wpływów na integralność obszaru Natura 2000;
4. etap czwarty – ocena w przypadku, gdy brak jest rozwiązań alternatywnych i utrzymują się negatywne oddziaływania – ocena środków kompensujących w przypadku, gdy w świetle koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego uznaje się, że przedsięwzięcie powinien być zrealizowany.

Wykonana ocena oddziaływania inwestycji na obszar Natura 2000 musi być zgodna z wytycznymi Komisji Europejskiej „Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000. Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG.”

VI.4 Szczegółowość opracowania

Szczegółowość raportu powinna być taka sama jak w przypadku, gdy uzyskujemy pełną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Raport powinien zawierać inwentaryzację przyrodniczą obszaru Natura 2000 i analizę oddziaływania bezpośredniego i pośredniego w odniesieniu do każdego gatunku i siedliska, dla którego obszar został utworzony. Inwentaryzacja przyrodnicza pozwoli na określenie rzeczywistego oddziaływania przedsięwzięcia na gatunki i siedliska chronione oraz pozwoli na zaprojektowanie środków, które zminimalizują bądź też w przypadku stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania zrekompensują ten wpływ.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 powinna uwzględniać analizę skumulowanych efektów tej inwestycji z innymi istniejącymi i planowanymi przedsięwzięciami, które mogą mieć znaczenie dla celu ochrony danego obszaru Natura 2000. Ocena oddziaływania na środowisko powinna uwzględniać wszelkie elementy przyczyniające się do integralności obszaru Natura 2000 i ogólnej spójności sieci Natura 2000, w tym:

- powiązania strukturalne i uwarunkowania funkcjonalne siedlisk i gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000;
- wielkość i zasięg występowania siedlisk i populacji gatunków;
- rolę obszaru względem regionu biogeograficznego i spójności sieci Natura 2000.

Pojęcie integralności odnosi się do obszaru Natura 2000 i definiowane jest jako spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których zaprojektowano lub wyznaczono dany obszar Natura 2000.

Realizacja przedsięwzięcia jest możliwa w przypadku gdy nie wpłynie ono niekorzystnie na integralność danego obszaru. Jednak jeśli pomimo negatywnej oceny skutków dla danego obszaru oraz braku rozwiązań alternatywnych, przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane ze względu na konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, powinny zostać podjęte wszelkie środki kompensacyjne konieczne do zapewnienia ochrony całkowitej spójności obszaru sieci Natura 2000. Jeżeli na danym obszarze zostanie stwierdzone znaczące negatywne oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie) na siedlisko będące przedmiotem ochrony w obszarze o znaczeniu priorytetowym i/lub jest zamieszkały przez gatunek o znaczeniu priorytetowym, jedyne względy, na które można się powołać, to względy odnoszące się do zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa publicznego, korzystnych skutków o podstawowym znaczeniu dla środowiska albo odnoszące się do innych koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego po wyrażeniu opinii przez KE.

VI.5 Inwentaryzacja przyrodnicza

Budowana Autostradowa Obwodnica Wrocławia A-8, zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Kumaki Dobrej. Wykonawca musi przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą w obszarze Natura 2000 w okresie co najmniej od początku marca do końca sierpnia. Harmonogram kontroli terenowych musi być dostosowany

w ten sposób, aby możliwa była identyfikacja wszystkich gatunków i siedlisk objętych ochroną w obszarze Natura 2000. Inwentaryzacja przyrodnicza w obszarze sieci Natura 2000 powinna ona być zorientowana na określenie gatunków oraz typów siedlisk dla których obszar sieci Natura 2000 został utworzony. Należy również zinwentaryzować pozostałe siedliska i gatunki chronione na podstawie dyrektywy siedliskowej. Przy czym przy ocenie znaczenia oddziaływania na obszar Natura 2000 należy już określić i przeanalizować wpływ przedsięwzięcia na poszczególne przedmioty ochrony danego obszaru Natura 2000. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej należy zweryfikować aktualność Standardowych Formularzy Danych, gdyż w obszarze może występować więcej siedlisk i gatunków niż wymienione w SDF. W ocenie obszaru należy odnieść się do wszystkich siedlisk i gatunków, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000. Należy wykonać analizę oddziaływania bezpośredniego (czyli zniszczenie danego gatunku, siedliska) i pośredniego. Należy ocenić oddziaływanie na spójność i integralność całego obszaru, w tym m.in. poprzez dokonywanie porównań względnych – odnoszenie powierzchni narażonych na zniszczenie/ uciążliwości do całych powierzchni danych siedlisk w obszarach. Biorąc pod uwagę powyższe informacje należy jednoznacznie stwierdzić, czy istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony. Brak znaczącego negatywnego oddziaływania należy poprzeć wiarygodnymi dowodami. Natomiast w przypadku wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania należy zaproponować działania kompensujące. Oceną tym samym inwentaryzacja przyrodniczą powinny być objęte nie tylko obszary, z którymi trasa koliduje, ale również położone w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji, o ile możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań inwestycji na dany obszar – zalecana odległość od osi drogi 550m. Inwentaryzacja powinna obejmować identyfikację siedlisk m.in. miejsc rozrodu, miejsc żerowania, miejsc hibernacji i szlaków migracji przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej w tym zidentyfikowanych szlaków migracji chronionych w obszarze gatunków zwierząt powinny zostać naniesione na załączniki graficzne.

VI.6 Minimalizacja i kompensacja przyrodnicza

Proponowane w dokumentacji działania zapobiegawcze i łagodzące należy koncentrować na zachowaniu integralności cennych ekosystemów i drożności łączących je korytarzy ekologicznych. Dopiero w dalszej kolejności można rozważać rekompensowanie utraty fragmentu siedliska, czy korytarza poprzez odtworzenie go w innym miejscu i dowiązanie do sieci obszarów przyrodniczo cennych. W przypadku braku możliwości uniknięcia kolizji z systemami ochrony przyrody, należy zastosować dostępne i adekwatne środki, aby ich negatywne oddziaływanie łagodzić i/lub kompensować wykorzystując odpowiednie rozwiązania techniczne, jak i funkcjonalno - przestrzenne. W szczególności w odniesieniu do każdej inwestycji – realizując zasadę wyprzedzającego uwzględniania możliwości występowania kolizji z obszarami chronionymi należy rozważyć potrzebę oraz konieczny zakres i skalę podejmowania niżej wymienionych działań:

- zagwarantowanie efektywnej łączności pomiędzy fragmentami korytarzy ekologicznych rozdzielonych inwestycją drogową poprzez:
 - budowę estakad, tuneli i innych przejść dla zwierząt zaprojektowanych zgodnie z przyjętymi w tym zakresie zasadami w odpowiednio dobranych miejscach,
 - rekompensowanie utraty fragmentu korytarzy poprzez odtworzenie go w innym miejscu i dowiązanie do sieci korytarzy, jeżeli utrzymanie dotychczasowego korytarza nie jest możliwe przy zastosowaniu dostępnych środków,
- przyznawanie szczególnego priorytetu ochronie przed zanieczyszczeniem, degradacją i utratą naturalnych walorów, w tym zapewnienie drożności dolin i otuliny akwenów wodnych:
 - stanowiących naturalne korytarze migracyjne zwierząt;
 - zasilających w wodę chronione obszary;
- odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych np. przesadzenie szczególnie cennych roślin, przeniesienie fragmentów (np. z dziuplami) ściętych drzew stanowiących siedlisko występowania cennych gatunków bezkręgowców lub porostów w miejsca, gdzie będą mogły znaleźć siedliska zastępcze;
- zapewnianie sztucznego zasilania osłabionych populacji (jako działanie kompensacyjne);
- ograniczanie śmiertelności zwierząt na drogach (np. poprzez budowę przepustów i tuneli

oraz ogradzanie dróg);

- tworzenie stref ekotonowych na styku droga-las (strefa przejściowa);
- rekultywacja terenów przekształconych i/lub zdegradowanych.

W przypadku konieczności zniszczenia chronionych gatunków i siedlisk konieczne jest podanie szczegółowych danych na temat liczebności gatunku lub powierzchni siedlisk oraz dokładnej ich lokalizacji w terenie (miejscowość, kilometraż, nr działki, obręb geodezyjny, stan prawny). Jeżeli po spełnieniu wszystkich warunków określonych w art. 34 ustawy o ochronie przyrody zachodzi potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczych, niniejsze działania kompensacyjne mogą zostać zaakceptowane, jeśli:

- dotyczą w porównywalnych proporcjach siedlisk i gatunków dotkniętych negatywnym oddziaływaniem,
- odnoszą się do tego samego regionu biogeograficznego oraz znajdują się w najbliższym sąsiedztwie siedliska, które narażone jest na niekorzystne oddziaływanie,
- zapewnia spełnianie funkcji porównywalnych do tych, które stanowiły kryteria ustanowienia obszaru Natura 2000,
- posiadają jasno zdefiniowany sposób i cel wdrażania, pozwalające zapewnić utrzymanie i wspomnienie spójności sieci obszaru Natura 2000.

Należy wskazać dokładną lokalizację docelowego miejsca kompensacji (region biogeograficzny, miejscowość, kilometraż, nr działki, obręb geodezyjny, stan prawny) wraz z zaznaczeniem na mapie oraz dołączyć wstępną (pisemną) zgodę właściciela działek, na których proponowane jest wykonanie kompensacji.

Opracowanie powinno zawierać ocenę skuteczności zaproponowanych już środków minimalizujących oddziaływanie inwestycji na środowisko, a w przypadku gdy okażą się niewystarczające zawierać propozycję dodatkowych środków minimalizujących i kompensujących zgodnie z powyższymi wytycznymi. Środki łagodzące oddziaływanie inwestycji powinny dotyczyć etapu budowy (np.: warunki zabezpieczenia placu budowy, sposoby prowadzenia prac, wygrodzenia, optymalny harmonogram realizacji prac, warunki likwidowania podmokłości i zastoisk oraz oczek wodnych, jeżeli zostaną zidentyfikowane w pasie drogowym lub powstaną podczas budowy) i etapu eksploatacji inwestycji, a także być adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń.

VI.7 Wymagania dla kolejności wykonywania elementów opracowań projektowych

Realizacja opracowań projektowych objętych niniejszą ST powinna się odbywać w następujących etapach:

1. Analiza materiałów wyjściowych, materiałów archiwalnych i warunków oraz odpowiednich opracowań projektowych.
2. Wykonanie pomiarów, badań, obliczeń, ekspertyz, inwentaryzacji przyrodniczej.
3. Wykonanie raportu o oddziaływaniu na środowisko.
4. Przekazanie raportu o oddziaływaniu na środowisko do Zamawiającego celem zaopiniowania i akceptacji oraz w miarę konieczności dokonanie stosownych zmian i uzupełnień w treści opracowania, wynikających z dotychczasowych ustaleń.
5. Przedłożenie wymaganych kompletnych materiałów do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 do Zamawiającego.
6. Złożenie przez Zamawiającego wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000.
7. Udzielanie wyjaśnień oraz wykonywanie uzupełnień w procesie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz ewentualnym procesie odwoławczym.

VII. Kontrola jakości

Materiały do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach podlegają weryfikacji Wydziału Ochrony Środowiska P-4 w Oddziale GDDKiA we Wrocławiu, Departamentu Środowiska (DŚR) GDDKiA – Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko (WOŚ).

W tym celu składa się do Zamawiającego 2 egzemplarze opracowania w wersji papierowej oraz elektronicznej, do sprawdzenia (jeden dla Zamawiającego, drugi dla Departamentu Środowiska (DŚR) Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko (WOŚ) w GDDKiA.

VIII. Odbiór przedmiotu zamówienia

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ”

Podstawowym dokumentem do wykonania odbioru częściowego i końcowego opracowań projektowych jest Protokół zdawczo-odbiorczy.

Do protokołu zdawczo-odbiorczego należy dołączyć:

- kompletne opracowanie projektowe,
- oświadczenie, że są one wykonane zgodnie z umową, aktualnie obowiązującymi przepisami, normami i wytycznymi oraz że zostały wykonane w stanie kompletnym, z punktu widzenia celu, któremu mają służyć,
- materiały wyjściowe dostarczone przez Zamawiającego - dotyczy tylko odbioru końcowego.

Wykonawca wykona opracowania w następującej ilości egzemplarzy:

1. w celu złożenia ich do organu właściwego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
 - a) raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w trzech egzemplarzach wraz z zapisem w formie elektronicznej na informatycznych nośnikach danych (trzy egzemplarze),
 - b) poświadczona przez właściwy organ kopia mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obejmującej obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie (jeden egzemplarz) oraz kserokopia ww. mapy (w trzech egzemplarzach),
 - c) wypis z ewidencji gruntów obejmujący przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie oraz obejmujący obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie (jeden egzemplarz) oraz kserokopia ww. wypisu (w trzech egzemplarzach).
2. dla Zamawiającego:
 - a) raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w trzech egzemplarzach wraz z zapisem w formie elektronicznej na informatycznych nośnikach danych (trzy egzemplarze),
 - b) kserokopia poświadczonej przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obejmującej obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie w dwóch egzemplarzach,
 - c) wypis z ewidencji gruntów obejmujący przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie oraz obejmujący obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie w dwóch egzemplarzach.

IX. Płatności

Cena jednostki obmiarowej

Cena wykonania materiałów wymaganych do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w ilości niezbędnej do uzyskania w/w decyzji, obejmuje:

- analizę materiałów wyjściowych dostarczonych przez Zamawiającego,
- zebranie materiałów archiwalnych, które mają być dostarczone przez Wykonawcę,
- wykonanie pomiarów i badań (inwentaryzacji) potrzebnych do wykonania opracowania projektowego,
- wykonanie opisów, obliczeń i rysunków oraz oprawę opracowania projektowego dla potrzeb uzgodnień,
- uzyskanie opinii i uzgodnień wymaganych dla opracowania projektowego,
- wykonanie prezentacji opracowania projektowego,
- wykonanie uzupełnień i poprawek wynikłych w procesie wykonywania innych opracowań projektowych objętych Umową,
- udział w spotkaniach i naradach,
- wykonanie i dostarczenie do Zamawiającego kompletnego opracowania projektowego w wymaganej szacie graficznej i w wymaganej ilości egzemplarzy.

Sposób płatności

Szczegółowe warunki odbioru prac zostaną określone w umowie.

X. Wymagania dotyczące Wykonawcy

X.1 Wykonawca musi wykazać, że w okresie ostatnich 3 lat, przed dniem wszczęcia niniejszego zamówienia, a jeśli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie wykonał lub brał udział w wykonaniu co najmniej 1 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko/materiałów do uzyskania decyzji, na podstawie którego/których uzyskał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla drogi klasy S lub A (należy podać datę uzyskanej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach).

X.2 W skład zespołu wykonującego raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinny wejść następujące osoby:

1. Kierownik zespołu – osoba ta powinna wykazać wykonanie lub udział w wykonaniu 1 raportu o oddziaływaniu na środowisko, na podstawie którego uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla drogi o klasie co najmniej A lub S (należy podać datę uzyskanej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach),
2. Akustyk / wibroakustyk – osoba ta powinna wykazać oprócz odpowiedniego wykształcenia w zakresie akustyki lub wibroakustyki, wykonanie lub udział w wykonaniu jednego opracowania uwzględniającego analizę hałasu drogowego; może to być raport o oddziaływaniu na środowisko, analiza porealizacyjna, przegląd ekologiczny, mapa akustyczna, program walki z hałasem.
3. Hydrogeolog – osoba posiadająca wykształcenie wyższe geologiczne o specjalności hydrogeologia albo osoba posiadająca wykształcenie wyższe geologiczne wraz z uprawnieniami w zakresie hydrogeologii.
4. Specjaliści z zakresu siedlisk przyrodniczych lub biologii roślin – osoba ta powinna:
 - a) posiadać wykształcenie wyższe kierunkowe (fitosocjolog, geobotanik, botanik lub inne pokrewne)
 - b) wykazać, iż uczestniczyła w przygotowaniu co najmniej dwóch opracowań w zakresie¹:
 - I. inwentaryzacji przyrodniczej² (np. w odniesieniu do inwentaryzacji wzdłuż inwestycji liniowych (drogi, kolei),
 - II. inwentaryzacji obszarów Natura 2000 zleczanych przez inne jednostki,
 - III. tworzeniu planów ochrony obszarów chronionych,
 - IV. inwentaryzacji przyrodniczej na potrzeby dokumentów planistycznych (itp.)
 - V. lub jest autorem lub współautorem co najmniej dwóch publikacji naukowych z dziedziny siedlisk przyrodniczych (fitosocjologii, botaniki, geobotaniki).
5. Specjaliści z zakresu zoologii:
 - chiropterolog,
 - herpetolog,
 - entomolog.

Specjalista z zakresu chiropterologii, herpetologii i entomologii powinien – posiadać wykształcenie wyższe kierunkowe (biologia, zoologia lub inne pokrewne) i wykazać, iż uczestniczyła w przygotowaniu co najmniej dwóch opracowań o których mowa w pkt 4 lit. b (I-IV) w zakresie odpowiadającym danej specjalności (chiropterologii, herpetologii, entomologii) lub jest autorem lub współautorem przynajmniej 2 publikacji naukowych z danej specjalności (chiropterologii, herpetologii, entomologii).

Jedna osoba może pełnić więcej niż jedną funkcję, o ile wykaże się wymaganym wykształceniem i doświadczeniem z danej specjalności.

Osoby wykonujące inwentaryzację muszą uzyskać niezbędne pozwolenia właściwych ustawowo organów na prowadzenie badań (inwentaryzacji) – np. odłowy nietoperzy w sieci, wejścia do rezerwatów, stref ochrony itp.

XI. Podstawowe przepisy i wytyczne

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. **Prawo ochrony środowiska** (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz.150 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. **o ochronie przyrody** (Dz. U. Nr 92, poz. 880 ze zm.),

¹ za wystarczające do spełnienia wymagań określonych w pkt 4 b uznaje się spełnienie tylko jednego z wymagań określonych w ppkt I-V

² Inwentaryzacja przyrodnicza rozumiana jako obserwacje i badania terenowe środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacją przyrodniczą nie jest inwentaryzacja zieleni przydrożnej wykonywana na potrzeby projektu zieleni, planu wyřębu. Ww. definicja dotyczy ppkt I-IV.

Wykonanie materiałów do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizowanej Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A-8 w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 PLH 020078 „KUMAKI DOBREJ”

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94 poz. 795),
4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory,
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 24 lipca 2006r. **w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego** (Dz. U. Nr 137, poz. 984),
6. Dyrektywa Rady z dnia 27.06.1985r. **w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko** Nr 85/337/EWG,
7. Ustawa z dnia 3 października 2008r. **o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.),
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. **w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku** (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007r.),
9. **Stadia i skład dokumentacji projektowej dla dróg i mostów w fazie przygotowania zadań** – załącznik do Zarządzenia nr 17 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 11 maja 2009r.
10. **Wytyczne do określenia znaczącego wpływu przedsięwzięcia na przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000**, Instytut Ochrony Przyrody PAN, kwiecień 2009,
11. **Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG, Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000**, listopad 2001,
12. **Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych**, Kraków 2008,